

Docenten Handleiding

Het
Gedicht
Is
Een
Bericht

Poëzie van Mourid Barghouti

الطيورُ الرَّاحِلَةُ إِلَى بَدَائِلِهَا

تُغَيِّرُ صَوْتِ السَّرَوَاتِ.

خَطُّ الْقَرْمِيدِ الثَّابِتِ

يُثَبِّتُ خُضْرَةَ السَّرَوَاتِ.

ثَمَّةُ أَشْجَارِ ثَمَارِهَا الْوَحِيدَةُ خُضْرَتُهَا.

أَمْسِ،

فِي سُرُورِي الْمَبَاغَتِ،

رَأَيْتُ خُلُودَهَا الْعَالِي.

Algemeen

Kunstgebouw en Poetry International hebben dit project samen ontwikkeld. Ieder jaar vindt in Rotterdam het Poetry International Festival plaats.

Op dit festival ontmoeten dichters, vertalers, biografen en liefhebbers elkaar. Omdat het HIVOS/NCDO cultuurfonds ervoor zorgt dat ook dichters van het zuidelijk halfrond deel kunnen nemen aan Poetry International, is er een mondiale uitwisseling van kennis en ervaring mogelijk.

THEMA

Centraal staat de Palestijnse dichter Mourid Barghouti. Vijf gedichten zijn vanuit het Arabisch vertaald naar het Nederlands. De lessenreeks heeft als doel dat de leerlingen zich verdiepen in de wereld van de dichter. Door het lezen van zijn gedichten en culturele biografie, maken zij kennis met zijn leefwereld en zien zij hoe hij zijn werk gebruikt om zijn beleving uit te drukken in woorden en gedichten. De internetsite www.dichterinhetweb.nl ondersteunt dit lespakket.

LEERJAAR

Dit lespakket is voor leerlingen van de bovenbouw havo/vwo en is te gebruiken voor de lessen ckv, Nederlands of Engels.

AANTAL LESUREN EN LESWEEKEN

Het lespakket bestaat uit een medium versie en een large versie. De medium versie is te behandelen in minimaal vier lessen van vijfenveertig minuten. Afhankelijk van de tijd en de mogelijkheden kunnen de leerlingen in de large versie extra opdrachten maken. De lesduur bedraagt dan negentig minuten. Daarnaast krijgt de klas de unieke mogelijkheid om tijdens het Poetry International Festival de dichter in een speciale Meet & Greet te ontmoeten.

DOEL PROJECT

Dit lespakket wil de leerlingen kennis laten maken met een dichter die uit een andere cultuur komt en de leerlingen prikkelen om zich te verdiepen in poëzie.

MATERIALEN

Voor de leerlingen bevat dit project een aantal speciaal geselecteerde gedichten van Mourid Barghouti. Deze gedichten zijn te vinden op www.dichterinhetweb.nl. De opdrachten voor de leerlingen zijn te vinden op de werkbladen. Voor de docent bevat dit project lesbeschrijvingen voor vier lessen en extra bijlagen.

BETROKKENEN

Bij de uitvoering van dit project zijn betrokken: docenten ckv, Nederlands of eventueel de collega's van de vakken Engels, beeldende kunst, drama of audiovisueel (voor begeleiding van de eindpresentatie). Het is mogelijk om in overleg extra ondersteuning van workshopdocenten van Kunstgebouw in te zetten.

KOSTEN

Er zijn geen kosten verbonden aan dit lespakket, mits de school gebruik wil maken van extra workshopdocenten van Kunstgebouw. Het bezoek aan het speciale Meet & Greet programma van Poetry International op dinsdag 16 juni 2009 is eveneens kosteloos.

لا يحجبُ هذه السُّرُواتِ الثَّلاثَ على المُنْحَدَرِ.
تَشَابُهها تُكذِّبُه التفاصيلُ،
ويؤكِّدُه البهَاءُ.
قلتُ لن أجروُ على إطالةِ النظرِ.
ثمةُ أزمنةٌ تتلاشى فيها الشجاعاتُ.
ثمةُ حُسنٍ يودي بالجرأةِ.
الغيومُ الساريةُ في الأعالي،
تُغيِّرُ شكْلَ السُّرُواتِ.
الطيورُ الراحلةُ إلى بدائلها

ACHTERGRONDINFORMATIE

Het Poetry International Festival vindt plaats van 13 tot en met 19 juni 2009 in Rotterdam. Het programma kunt u vinden op www.poetry.nl. Dit jaar viert het festival het 40-jarig jubileum. Dit is de aanleiding voor een bijzonder en feestelijk programma. Naast de vertrouwde selectie van dichters uit de hele wereld, heeft het festival een aantal gevarieerde programma's. Deze programma's bieden zowel een terugblik op 40 jaar internationale poëzie in Rotterdam als een vooruitblik naar ontwikkelingen in de internationale poëzie.

VOORBEREIDING

Deze lessenserie gaat uit van de speciaal ontwikkelde website www.dichterinhetweb.nl. Rondom deze website kunt u poëzielessen organiseren. U kunt ervoor kiezen om in de les een computer met internetverbinding te gebruiken of de leerlingen op eigen gelegenheid de website te laten bekijken.

VERDER VINDT U IN DIT LESPAKKET

1. Instructie over het gebruik van www.dichterinhetweb.nl (bijlage 1);
2. Een dvd: 'Ik ga, want anders blijf ik';
3. Vijf vertaalde gedichten van Mourid Barghouti (bijlage 2);
4. Het programma van het Poetry International Festival.

OVERZICHT VAN DE LESSENSERIE

Dit project omvat vier lessen.

- Les 1 Inleiding Poëzie en Poetry
- Les 2 Eigen culturele biografie schrijven
- Les 3 Gedicht Mourid Barghouti interpreteren
- Les 4 Gedicht presenteren

EXTRA LES LARGE VERSIE

Meet & Greet met Mourid Barghouti

لا يجبُ هذه السُّرُواتِ الثلاثِ على المُنحَدَرِ.
تَشَابُهها تُكذِّبُه التفاصيلُ،

Voorwoord

GOEDEMORGEN SCHOONHEID

In Rotterdam rijden vuilniswagens rond met dichtregels op hun flanken. *Alles van waarde is weerloos staat er bijvoorbeeld op, of Goedemorgen schoonheid.* Het zijn regels van de Nederlandse dichter Lucebert en de Duitse dichter Maxi Wander.

Het lijkt een vreemde combinatie, het ophalen van afval en poëzie, maar niets is minder waar. Kijk maar eens naar deze regels die ook door de straten rijden: *Als u eens wist hoe poëzie de gek met elk respect steekt en op afval bloeit, of de regel September begint met een bezem te vege en alles verdwijnt in de verte van de mist.* Ze zijn geschreven door twee Russische dichters, Anna Achmatova en Alexander Koesjner.

Poëzie is de meest bewuste taaluiting die wij kennen. Een gedicht communiceert altijd, al begrijp je sommige gedichten niet meteen en sommige zelfs nooit helemaal. De mooiste gedichten vind ik altijd de gedichten waarvan de regels me dagen lang blijven achtervolgen, als ik op de fiets zit, in de trein of in de rij voor de kassa van de supermarkt.

Poetry International nodigt elk jaar de beste dichters uit de hele wereld uit om naar Rotterdam te komen. Daar lezen ze hun gedichten voor in de oorspronkelijke taal, terwijl de vertalingen via een projectie mee te lezen zijn. Het festival bestaat ruim veertig jaar en heeft al 2000 dichters uit landen over de vloer gehad. Als je luistert naar de taal en de vertaling leest, dan ben je op reis. Op reis naar het land, de stad of het dorp van de dichter, naar de straat, de familieleden en de burens, je leert de sociale, economische of politieke situatie kennen en je leert over de taal, de humor, de tradities, de rituelen, de gewoontes, de liedjes, de manier waarop gefeest wordt en de manier waarop de kinderen naar bed worden gebracht. Door de poëzie mag je zowel mee naar buiten kijken, uit het raam van de dichter, als mee naar binnen kijken, naar zijn of haar gedachten, wensen en zorgen.

Tijdens een bezoek aan Poetry International merk je hoezeer de taal, welke dan ook, ons allen verbindt en hoe universeel poëzie is.

Internationale poëzie maakt de afstand tussen mensen kleiner en het onderlinge begrip groter. Poëzie volgt de mens op de voet, is een van de dichtregels op een vuilniswagen, en dat zegt het eigenlijk zoals alleen goede poëzie het kan zeggen: direct, krachtig en er kan geen woord meer bij en geen woord meer af.

Bas Kwakman , directeur Poetry International

لا يجبُ هذه السُّرُواتِ الثلاثِ على المُنحَدَرِ.
تَشَابُهها تُكذِّبُه التفاصيلُ،

تَشَابُهَهَا تُكْذِبُهُ التَّفَاصِيلُ،

Lesbeschrijvingen

Les 1

قُلْتُ لَنْ أَجْرُوَ عَلَى إِطَالَةِ النَّظْرِ.

Inleiding Poëzie en Poetry

In dit lespakket reizen de leerlingen naar het land van de Palestijnse dichter Mourid Barghouti. Door zijn gedichten en biografie te lezen, krijgen ze een beeld van zijn leefwereld waarin politiek, tradities, rituelen, taal en dergelijke een rol spelen. Poëzie neemt de leerlingen mee in de werkelijkheid van de dichter.

MATERIAAL

Benodigd materiaal voor deze les met televisie en dvd-speler:

- minimaal één computer met internetaansluiting,
- een computer met beamer.

VOORBEREIDING

U kunt de gedichten en de culturele biografie van Mourid Barghouti eventueel voor de leerlingen afdrukken.

ACTIVITEITEN

- 1. Inleiding – lees het voorwoord van festival directeur Bas Kwakman – 5 minuten**
Geef een korte uitleg over deze lessenserie voor de komende vier lessen.
- 2. Bekijk de dvd 'Ik ga want anders blijf ik' – 30 minuten**
Kijk met de leerlingen naar de dvd 'Ik ga, want anders blijf ik'. De dvd laat zien wat poëzie in een mens kan losmaken.
Bespreek de dvd kort met de leerlingen na.
- 3. Lees één gedicht van Mourid Barghouti voor – klassikaal – 5 minuten**
Lees ter introductie van het project één gedicht voor aan de klas. De gedichten van Mourid Barghouti zijn te lezen op www.dichterinhetweb.nl.

LARGE VERSIE

- 3a. Lees de andere gedichten van Mourid Barghouti – individueel – 45 minuten**
Laat de leerlingen vertellen over wat poëzie met hen doet, waardoor zij geprikkeld worden en wat hen is opgevallen.

3b. Maak poëziekreten

– klassikaal/individueel – 45 minuten

Zijn de leerlingen geïnspireerd door de tekstregels op vuilniswagens? Laat de leerlingen poëzieteksten bedenken die bijvoorbeeld in de school of op het schoolplein op grote borden kunnen komen te hangen.

3. Terugkoppeling en afsluiting – klassikaal – 5 minuten

Laat de leerlingen in het kort vertellen wat poëzie met hen doet, waardoor ze geprikkeld worden en wat hen is opgevallen. Vertel de leerlingen wat er de volgende les centraal staat.

Les 2

Eigen culturele biografie schrijven

De leerlingen verdiepen zich in het leven van de dichter Mourid Barghouti. Door de culturele biografie te lezen, krijgen de leerlingen een beeld van de leefwereld van de dichter. De culturele biografie beschrijft de levensloop van de dichter. De dichter geeft betekenis aan zijn cultuur en persoonlijke ervaringen, hetgeen tot uitdrukking komt in zijn gedichten. Leerlingen gaan op reis naar het land van de dichter en kunnen ondermeer kennis maken met de politieke, economische en sociale situatie, maar ook met de tradities, de rituelen, het taalgebruik en dergelijke.

MATERIAAL

Benodigde materialen voor deze les

- minimaal één computer met internetaansluiting (en beamer),
- eventueel een afdruk van de culturele biografie van Mourid Barghouti.

Activiteiten

1. Inleiding – klassikaal

De docent legt uit dat de leerlingen vandaag een eigen culturele biografie gaan schrijven en kijkt nog even met de leerlingen terug op de vorige les.

2. Culturele biografie – klassikaal – 10 minuten

Lees op www.dichterinhetweb.nl over het leven van Mourid Barghouti. Bespreek met de leerlingen de kenmerken van een culturele biografie. Zoekt u extra informatie over de dichter, kijk dan op: www.mouridbarghouti.net

3. Culturele biografie schrijven – individueel – 30 minuten

De leerlingen gaan aan de slag om een eigen culturele biografie te schrijven. In het werkblad van de leerlingen staan richtlijnen hoe ze een eigen culturele biografie kunnen opstellen. De biografieën kunnen ze de laatste les presenteren in de vorm van bijvoorbeeld:

- a) een klassenbundel van alle culturele biografieën,
- b) een weblog voor de klas, kijk op:
www.mijneigenweblog.nl
www.web-log.nl,
<http://www.manssen.nl/Computersindeklas/dossiers/dossier-webloggen/soortenklassenlogs.htm>

LARGE VERSIE

U kunt kiezen uit één van de twee onderstaande opdrachten:

3a. Bespreking van de politieke situatie tussen Israël en Palestina – 45 minuten

Voor meer informatie over het Palestijns – Israëlische conflict kijkt u op:
www.cidl.nl
www.holyswitch.nl
www.movieshatmatter.nl/blobs/movieshatmatter/MtM-lesbrief-Promises_versieSazza.pdf

3b. Vragen voor Meet & Greet – individueel/klassikaal- 45 minuten

Misschien hebben de leerlingen naar aanleiding van de culturele biografie vragen die ze tijdens de Meet & Greet op het festival aan de dichter willen stellen. Maak samen met de leerlingen een vragenlijst. Let op: deze vragen moeten de leerlingen tijdens de Meet & Greet in het Engels aan de dichter stellen.

Tip voor huiswerkopdracht:

Vraag de leerlingen om foto's, filmpjes en dergelijke mee te nemen om toe te voegen aan de culturele biografieën.

4. Afsluiting – klassikaal – 5 minuten

Vertel de leerlingen dat de volgende les in het teken staat van de interpretatie van een gedicht.

تُغَيِّرُ صَوْتِ السَّرَوَاتِ.
حَطَّ الْقَرْمِيدِ الثَّابِتُ وَرَاعَهَا،
يُنْبِتُ خُضْرَةَ السَّرَوَاتِ.

Les 3

Gedicht interpreteren

Tijdens deze les staat de interpretatie van de gedichten van Mourid Barghouthi centraal. Als extra opdracht kunnen de leerlingen een eigen gedicht schrijven. De website www.dichterinhetweb.nl begeleidt de leerlingen om naar betekenissen, woorden of zinnen van het gedicht te zoeken.

MATERIAAL

Benodigde materialen voor deze les:

- minimaal één computer met internetaansluiting (met beamer),
- eventueel kopieën van de gedichten van Mourid Barghouthi,
- bijlage 1 handleiding voor gebruik www.dichterinhetweb.nl.

ACTIVITEITEN

1. Inleiding – klassikaal- 15 minuten
Lees de gedichten van Mourid Barghouthi voor of deel ze uit en laat de leerlingen de gedichten zelf lezen.
2. betekenis gedichten – klassikaal – 25 minuten
Nadat de leerlingen de gedichten gelezen hebben, kiest u met de klas één gedicht uit. Daarna kunt u met de leerlingen praten over de inhoud van dat gedicht.
U kunt hen de volgende vragen stellen:
  - Wat gebeurt er in het gedicht?
  - Waar denk je dat het gedicht over gaat?
  - Wat vind je een mooie regel? Waarom?
  - Vertelt de dichter iets over zijn omgeving?
  - Vertelt de dichter iets over de politieke situatie in het gedicht?
  - Wat doet het jou als je het gedicht leest?Gebruik de site www.dichterinhetweb.nl om de betekenis van het werk te verklaren. Het is de bedoeling dat de leerlingen de gedichten bestuderen en vervolgens zelf proberen uit te leggen wat er allemaal in, achter en onder het gedicht zit.
Afhankelijk van de tijd en de mogelijkheden kunt u ervoor kiezen om het gedicht klassikaal te behandelen of de leerlingen zelf aan de slag te laten gaan.

LARGE VERSIE

U kunt kiezen uit één van de twee onderstaande opdrachten:

3a. Zelf een gedicht interpreteren- individueel – 45 minuten

De leerlingen kiezen nu zelf een gedicht van Barghouthi en proberen de inhoud van het gedicht zelf te interpreteren, dus ZONDER www.dichterinhetweb.nl.

Deze opdracht is ook in groepjes uit te voeren. Laat de leerlingen na 20 minuten vertellen welk gedicht ze hebben gekozen en wat Barghouthi volgens hen met de inhoud bedoelt.

3b. Zelf een gedicht schrijven – individueel – 45 minuten

Nu de leerlingen zijn geïnspireerd door de woorden van Mourid Barghouthi, kunnen ze een gedicht schrijven. Suggesties voor thema's: eigen leefwereld, een feest (thema Poetry International) of een conflict. Voor meer informatie over hoe je poëzie schrijft:

<http://www.doemaardichtmaar.nl/schrijftips/>
<http://www.schrijvenonline.org/oefeningen>

4. Afsluiting – klassikaal – 5 minuten

Vertel de leerlingen dat de volgende les in het teken staat van de presentatie van het gedicht. Beslis met de leerlingen op welke wijze zij een voordracht willen geven van:

de zelf geschreven gedichten, een gedicht van Barghouthi, of de zelf gemaakte interpretatie van een gedicht van Barghouthi. Deze opdracht is zowel individueel als in groepjes uit te werken.

A) Klassieke voordracht: in de klas, op een podium enzovoorts. De leerlingen kunnen het programma zelf invullen.

B) In een bundel: de leerlingen verzamelen gedichten en/of culturele biografieën en/of interpretaties van de gedichten van Barghouthi in een bundel. Ze kunnen extra beeldmateriaal zoals foto's en collages toevoegen.

تَغَيَّرُ شَكْلَ السَّرَوَاتِ.
الطَّيُورُ الرَّاحِلَةُ إِلَى بَدَائِلِهَا
تَغَيَّرُ صَوْتِ السَّرَوَاتِ.
خَطُّ الْقَرْمِيدِ الثَّابِتِ وَرَاءَهَا،
يُنْبِتُ خُضْرَةَ السَّرَوَاتِ.

Les 4

Presentatie

De leerlingen hebben als afsluiting van de vorige les gekozen voor een presentatievorm. De docent kan voor de begeleiding van deze les zijn collega's beeldende kunst of drama betrekken. Het is ook mogelijk om -in overleg- extra ondersteuning te krijgen van workshopdocenten van Kunstgebouw.

ACTIVITEITEN

1. Inleiding – klassikaal – 5 minuten.
De leerlingen werken aan een voordracht van de zelf geschreven gedichten of een gedicht van Mourid Barghouti naar keuze.
2. Werken aan presentatie – individueel of in groepjes - 35 minuten
De leerlingen bereiden individueel of in groepjes de presentatie voor.

Large versie

- 2a. **Werken aan presentatie – individueel of in groepjes – 45 minuten**
Deze extra tijd is te gebruiken voor een extra voorbereiding van de presentatie, bijvoorbeeld om een poëziebundel samen te stellen, een digitale presentatie op het web te maken en dergelijke.
Het is ook mogelijk om -in overleg- extra ondersteuning te krijgen van workshopdocenten theater, beeldende kunst en fotografie van Kunstgebouw.

3. **Afsluiting- klassikaal- 5 minuten**
Bespreek met de leerlingen wanneer, waar en hoe ze het eindresultaat van dit project presenteren.
De poëziebundel kunnen ze bijvoorbeeld overhandigen aan de directeur van de school of aan de directeur van Poetry International of tijdens het festival aan de dichter Mourid Barghouti. Of u organiseert een open podium waar alle leerlingen van de klas of van de school gedichten voordragen.

MEET & GREET MOURID BARGHOUTI TIJDENS POETRY INTERNATIONAL

Leerlingen kunnen tijdens het festival de dichter Mourid Barghouti ontmoeten. Hij draagt in een speciaal programma zijn gedichten voor. Daarna krijgen de leerlingen de gelegenheid om vragen te stellen over zijn gedichten en culturele biografie.

Ook leerlingen en docenten die aan de medium versie van het lespakket hebben gewerkt, zijn van harte welkom bij de Meet & Greet. U moet ze wel van tevoren aanmelden bij: info@poetry.nl onder vermelding van Meet & Greet Barghouti

Voor overige informatie en vragen kunt u contact opnemen met:

Suzanne Klüver van Kunstgebouw,
telefoon: (015) 215 45 15
e-mail: voortgezetonderwijs@kunstgebouw.nl

!!!Vergeet niet de vragen aan de dichter mee te nemen. Deze vragen moeten de leerlingen in het Engels aan de dichter stellen!!!

MEET & GREET

Dinsdag 16 juni 2009
Van 16.00 tot 17.00 uur
In de Kleine Zaal van de Rotterdamse Schouwburg

يُنْبِتُ خُضْرَةَ السَّرَوَاتِ.
ثَمَّةَ أَشْجَارٍ ثَمَارُهَا الْوَحِيدَةُ خُضْرَتُهَا.

Colofon

Opdrachtgever: Hivos/NCDO cultuurfonds en Poetry International
Projectleiding: Kunstgebouw: Daphna Plaschkes, Hester van der Hoeven
Poetry International: Correen Dekker, Bas Kwakman
Dichter in het web: Louis Stiller
Vertalingen gedichten: Kees Nijland en Asad Jaber
Teksten: Flow projecten, Angela Kok

Met dank aan: TV Rijnmond en het RO Theater voor het gebruik van de dvd 'Ik ga, want anders blijf ik'.

Bijlage 1

Een digitale wandeling door nederlandstalige poëzie

Handleiding www.dichterinhetweb.nl

<http://www.dichterinhetweb.nl/introductie.html>

<http://www.dichterinhetweb.nl/techniek.html>

<http://www.dichterinhetweb.nl/leraren.html>

<http://www.dichterinhetweb.nl/colofon.html>

<http://www.dichterinhetweb.nl/index.html>

De navigatie van 'DICHTER IN HET WEB' bestaat uit een aantal vaste elementen waarmee je de site kunt bedienen: Onderaan de pagina's staan telkens drie of vier buttons:

luister naar het gedicht

-ga naar hoofdmenu

-ga naar dichters

In de teksten tref je af en toe iconen aan die naar nieuwe informatie leiden.

DIT ZIJN:

naar tekstverklaring

naar afbeelding

naar woordenboek

Daarnaast vind je bij verschillende onderdelen (klank, metrum, tekstopbouw) mogelijkheden om in te tekst animaties te starten:

Bij het onderdeel 'muislezen' kun je met de muisaanwijzer over de tekst van het gedicht gaan tot je een gemarkeerd woord vindt. Klik je hierop, dan verschijnt een uitlegtekst.

U kunt Rond de website 'Dichter in het web' poëzielessen organiseren. Daarbij kunt u ervoor kiezen om de computer en het internet een plaats in de les te geven of om de leerlingen zelf de website te laten bekijken. We geven u een aantal voorbeelden van dergelijke lessen. Gedichten moeten gelezen worden.

MET 'DICHTER IN HET WEB' HEEFT U DRIE MOGELIJKHEDEN OM DIT TE DOEN:

- Laat de gedichten via het web klinken. (De knop met het oortje laat het voorgelezen gedicht klinken.)
- Lees zelf het gedicht voor.
- Laat een leerling het gedicht voorlezen.

In beide laatste gevallen moet u de gedichten op papier hebben. Nadat u het heeft voorgelezen -en eventueel het het afgedrukte gedicht heeft uitgedeeld- kunt u met de leerlingen een discussie over het gedicht voeren.

U KUNT HEN BIJVOORBEELD DE VOLGENDE VRAGEN STELLEN:

- Hoe zou je een dergelijk gedicht het beste kunnen voorlezen?
- Wat voor soort gedicht is dit? Hoe kun je dit het beste omschrijven?
- Uit welke tijd zou dit gedicht stammen? Waar kun je dat uit afleiden?
- Wat valt je op aan dit gedicht?
- Wat gebeurt er in het gedicht?
- Wat gebeurt er als je dit leest of hoort?

Dit soort vragen kan een opmaat vormen om de website te bezoeken. Dit kan met specifieke opdrachten, zoals hier onder staan.

Lees het gedicht voor, deel het uit en vraag aan een groep leerlingen om het gedicht de volgende keer te behandelen. Hierbij kunnen ze gebruik maken van de website. Het is de bedoeling dat ze de site bestuderen en zelf proberen uit te leggen wat er allemaal in, achter en onder een dergelijk gedicht zit.

Ook kunnen ze een specifiek aspect behandelen, zoals klank, ritme, versvorm of het leven van de dichter.

Neem de website als voorbeeld en vraag de leerlingen een eigen analyse en verhaal te houden over het gedicht. Vraag de leerlingen andere gedichten op het web op te zoeken en deze te vergelijken met het originele gedicht. Waarin verschilt het gedicht en waarin komt het overeen? Vraag aan de leerlingen om een gedicht te schrijven in de stijl van één van de behandelde dichters. Laat de klas de beste imitatie kiezen. Vraag de leerlingen vooral ook naar hun motivatie: waarom hebben ze hun gedicht op deze manier geschreven?

Vraag aan de leerlingen om in eigen woorden een gedicht te schrijven dat de onderwerpen van de uitgelichte gedichten behandelt. Ook hier is het mogelijk om de beste te kiezen en naar motivaties te vragen.

Bijlage 2

Vijf vertaalde gedichten van Mourid Barghouti

Palestina - Vertaling:
Kees Nijland en Asad Jaber

INTERPRETATIES

Een dichter schrijft in een café
een oude vrouw denkt dat hij een brief schrijft aan zijn moeder
het jonge meisje denkt dat hij zijn liefje schrijft
de kleuter denkt dat hij tekent
de koopman denkt dat hij met handel bezig is
de reiziger denkt dat hij een kaart schrijft
de ambtenaar denkt dat hij zijn schulden telt
de geheime agent
loopt langzaam op hem af*

GENADELOOS

Aangename muziek
die niet troost
de ervaring heeft je geleerd
dat in elke langdurige oorlog
een soldaat met afwezige blik
en doodnormale tanden
voor zijn tent zit
met een prachtig klinkend accordeon
dat tegen stof en vuil is beschermd
Hij zingt voor zichzelf een oprecht liefdeslied
als een lijster die niet bij de strijd is betrokken

Even
verwart het maanlicht hem
wat moet je met een accordeon in de hel

Een schaduw komt dichterbij, schaduwen volgen
de één na de ander stemmen soldaten in
met het lied
de accordeonist voert de hele compagnie naar het balkon van Romeo
en daarna nemen zij zonder aarzeling of bedenking
zonder gevoel
en zonder twijfel
de strijd weer op

ثمة أشجارٌ ثمارُها الوحيدة

أمس،

في سروري المباغت،

رأيتُ خلودها العالي.

اليوم،

في حزني المباغت،

رأيتُ الفأس.

HET KUSSEN

Het kussen zei
aan het einde van een lange dag
alleen ik ken de verwarring van een vertrouwensman
de wellust van een non
de lichte trilling in de wimpers van een despoot
de bandeloosheid van een zedenmeester
de hunkering van de geest
naar een warm lijf dat losse vonken
tot één vuurgloed maakt
de grootsheid van de kleine dingen
die men verwaarloost
alleen ik ken
de waardigheid van een verliezer
de vreugdeloosheid van een winnaar
en dat domme, koude gevoel
als een wens is vervuld

تُكَلِّ السَّرَوَاتِ.

الرَّاحِلَةَ إِلَى بِدَائِلِهَا

صَوْتِ السَّرَوَاتِ.

قَرْمِيدِ الثَّابِتِ وَرَاعِهَا،

خُضْرَةَ السَّرَوَاتِ.

تَجَارِ ثِمَارُهَا الْوَحِيدَةَ خُضْرَتِهَا.

رُورِي الْمِبَاغَتِ،

خُلُودَهَا الْعَالِي.

رُورِي الْمِبَاغَتِ،

الْفَأْسِ.

EEN NACHT ALS GEEN ANDER

Hij raakt de bel nauwelijks aan
of de deur opent zich
ongelooflijk langzaam
hij gaat naar binnen
en loopt naar de deur van zijn kamer
waar zijn portret naast het bed staat
waar zijn schooltas in het donker waakt
ziet hij zichzelf tussen twee dromen of vlaggen slapen
hij klopt op alle deuren – bijna – hij klopt niet
iedereen wordt in verward wakker
hij is terug! Hij is er weer, roepen ze
maar horen hun kreten niet
zij steken hun armen uit om Mohammed te omhelzen
maar raken zijn schouders niet

Hij wil ze onder de nachtelijke beschieting vragen hoe het met hen gaat
en heeft geen stem
zij spreken zonder geluid
hij komt dichterbij, zij komen dichterbij
hij passeert hen, zij passeren hem, zij blijven schimmen tussen schimmen
en komen elkaar niet tegen
ze willen vragen of hij heeft gegeten
of hij het 's nachts koud heeft
of de dikke aarden deken voldoende is
of de arts de kogel van de angst uit zijn hart heeft gehaald
of hij nog bang is
of hij de beide rekensommen heeft gemaakt
om de leraar de volgende morgen niet teleur te stellen en of
hij wil in alle eenvoud zeggen
ik ben gekomen om jullie te zien en gerust te zijn
ik zeg, mijn vader zal als gewoonlijk bloeddrukpil vergeten
ik kom hem naar gewoonte eraan herinneren
ik zeg, mijn kussen is hier niet daar
zij zeggen, hij zegt en geen geluid
geen deurbel rinkelt
hun bezoeker ligt niet in zijn bed te slapen
en zij zien hem niet
's morgens fluisteren de burens dat het verhaal
verbeelding is
zijn doorzeefde schooltas ligt er nog net zo bij
evenals zijn verkleurde schriften
het rouwbezoek bij zijn moeder is nog niet voorbij
verder, hoe kan een dood kind naar zijn familie gaan
als de hele nacht geschoten wordt

السُّرُوات.

حِطَّةٌ إِلَىٰ بَدَائِلِهَا

السُّرُوات.

الثَّابِتُ وَرَاعِهَا،

السُّرُوات.

ثَمَارُهَا الْوَحِيدَةُ خُضِرَتْهَا.

DRIE CIPRESSEN

Breekbaar en ijl als een houthakkersslaapje
veilig, voorbode van wat komt
de miezeringe morgen
legt geen sluier over drie cipressen op een helling
details ontkennen de gelijkheid
die schoonheid bevestigt
ik zei: Ik durf niet langer te kijken
soms vervaagt de moed
soms wordt moed door schoonheid aangetast
voortdrijvende wolken
veranderen de vorm van cipressen
naar elders vliegende vogels
veranderen de stem van cipressen
de strakke daklijn erachter
versterkt het groen
sommige bomen hebben geen andere vruchten dan groen
gisteren
in mijn plotselinge vreugde
zag ik hun verheven eeuwigheid
vandaag
in mijn plotselinge droefheid
zag ik de bijl

القرميد الثابت وراءها،
خضرة السروات.

أشجار ثمارها الوحيدة خضرتها.